

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 3 marca 2023 r.
ZPS.I.431.22.2022.JK

**Pan
Marek Korniak
Dyrektor Centrum Usług
Społecznych w Gogolinie
ul. Plac Dworcowy 2
47-320 Gogolin**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Centrum Usług Społecznych w Gogolinie
ul. Plac Dworcowy 2, 47-320 Gogolin

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2023 r. poz. 190); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1205 ze zm.); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

- 1) przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;
- 2) okres objęty kontrolą:** od 1.07.2021 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 26.10.2022 r., 27.10.2022 r. i 10.11.2022 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Jakub Krajewski** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Mariola Puda** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Centrum Usług Społecznych w Gogolinie² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika

² Dalej nazywane „CUS w Gogolinie”.

alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych;
- uzasadniania decyzji administracyjnej w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- braku metryki sprawy w sprawie zakończonej wydaniem decyzji nr FA.530.23.2021 z dnia 17 września 2021 r.;
- przekazywania do budżetu państwa należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu zwróconych lub wyegzekwowanych należności w wysokości zaliczek wypłaconych osobie uprawnionej w sposób niezgodny z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. nr 86, poz. 732 z późn. zm.);
- nierzetelnego prowadzenia części dokumentacji dotyczącej postępowań względem dłużników alimentacyjnych.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- sposobu i trybu postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W CUS w Gogolinie w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.07.2021 r. do dnia 26.10.2022 r. wydano **65** decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (w tym: **60** decyzji przyznających świadczenie oraz **5** decyzji zmieniających).

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą, CUS w Gogolinie nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzoru zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1467).

Na dzień kontroli w CUS w Gogolinie nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **21** postępowań (32,3%), w tym:

- **18** spraw (30%) zakończonych decyzją o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- **3** sprawy (60%) zakończone wydaniem decyzji zmieniającej prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także odmowy lub weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;

- 2) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 3) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 4) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;
- 5) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

1. Prawidłowość upoważnienia pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

W dniu 17.08.2021 r. Burmistrz Gogolina upoważnił na podstawie art. 33 ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz art. 8b i art. 12 ust. 2 ustawy Dyrektora CUS w Gogolinie do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w tych sprawach oraz do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania w tych sprawach decyzji, co jest zgodne z art. 8b oraz art. 12 ust. 2 ustawy.

Ponadto Burmistrz Gogolina upoważnił na podstawie art. 8b i art. 8c ustawy trzech pracowników CUS w Gogolinie do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, w tym do prowadzenia postępowania oraz do przekazywania informacji do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikającego z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy (upoważnienia z 7.12.2015 r., 7.12.2015 r. oraz z 17.08.2021 r.), co jest zgodne z art. 8b ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ, przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 900 zł.

W sytuacji gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekroczył kwotę 900 zł, o kwotę nie wyższą niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, na który było ustalane prawo do tego świadczenia, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznano w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, co jest zgodne z art. 9 ust. 2a ustawy.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W decyzjach przyznających organ przywoływał treść art. 104 k.p.a., art. 1a ust. 1, art. 2, art. 9, art. 10, art. 12, art. 15, art. 18 ust. 1, art. 19, art. 20 ust. 1 i 2, art. 25 ustawy, art. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615) oraz rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1467) w niektórych przypadkach bez wyszczególnienia ustępów, paragrafów lub punktów artykułu. Praktyka taka jest błędna, ponieważ podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego i materialnego wraz z powołaniem źródeł jego publikacji, natomiast w sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów, podzielonych również na litery. Brak wskazania, który z ustępów tego przepisu znajduje w danej sprawie zastosowanie narusza ten wymóg.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Organ I instancji wprawdzie przywoływał przepisy, na podstawie których podejmował rozstrzygnięcie, niemniej nie przywoływał przepisów mających zastosowanie w sprawie dokładnie i prawidłowo - nie we wszystkich przywołanych przepisach organ wskazywał konkretne jednostki redakcyjne mające zastosowanie w sprawie. Za nieprawidłowe uznaje się także powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania

określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji.

W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., sygn. akt III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty lub paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. tezę drugą wyroku NSA z 24 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36). Nie jest wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia (teza trzecia wyroku NSA z 8 maja 1997 r., I SA/Gd 10/96 oraz wyrok NSA z 2 czerwca 1998 r.). Należy mieć również na uwadze, że wydanie decyzji administracyjnej bez wskazania podstawy prawnej jej wydania nie może być utożsamiane z wydaniem decyzji bez podstawy prawnej. Wydanie aktu administracyjnego bez podstawy prawnej nie zachodzi bowiem, gdy w decyzji nie powołano podstawy prawnej albo powołano ją błędnie, gdyż istotne jest rzeczywiste istnienie tej podstawy.

W poddanych kontroli postępowaniach, zarówno w przypadkach przekroczenia dochodu na osobę w rodzinie, o którym mowa w art. 9 ust. 2a ustawy, jak i w sytuacji, gdy w całości uwzględniano żądania strony, decyzje ustalające prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zawierały uzasadnienie faktyczne i prawne. W większości decyzji poddanych kontroli miały one jednak charakter lakoniczny, nie spełniający wymogów dla uzasadnień decyzji określonych w art. 107 § 3 k.p.a. Wyjątek stanowią uzasadnienia decyzji, w których wystąpił przypadek przekroczenia dochodu na osobę w rodzinie, o którym mowa w art. 9 ust. 2a ustawy – wskazane uzasadnienia faktyczne i prawne były w pełni zgodne z wymogami określonymi w wskazanym wyżej przepisie. Natomiast uzasadnienia faktyczne decyzji, mocą których przyznano stronie świadczenie na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy miały charakter lakoniczny i nie spełniają wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.

W uzasadnieniach tych organ nie wskazywał, jaki dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie został ustalony w trakcie weryfikacji uprawnienia do świadczenia. W tym zakresie organ ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że ustalony dochód nie przekracza kwoty 900 zł.

Zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a. uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać, co najmniej wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł oraz przyczyn z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji z przytoczeniem przepisów prawa. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 24 kwietnia 2018 r. sygn. akt I OSK 1351/16 podkreślił, że do naruszenia art. 107 § 3 k.p.a. dochodzi wtedy, gdy uzasadnienie decyzji nie zawiera wszystkich elementów, wymienionych w tym przepisie albo, gdy mimo formalnej poprawności jego treść - ze względu np. na ogólnikowość stwierdzeń i argumentów - nie pozwala na skontrolowanie poprawności rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym czyni w stopniu istotnie wątpliwym poprawność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie. Nierzetelne sporządzone uzasadnienie decyzji skutkuje tym, że nie jest ono zrozumiałe dla strony i nie wie co kierowało organem, który podjął rozstrzygnięcie określonej treści.

Obowiązek sporządzenia uzasadnienia decyzji odpowiadającego wymogom określonym w art. 107 § 3 k.p.a. stanowi realizację w postępowaniu administracyjnym zasady przekonywania, określonej w art. 11 k.p.a. Stosownie do tej zasady, organ administracji publicznej obowiązany jest do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy. Elementem decydującym o przekonaniu strony co do trafności podjętego rozstrzygnięcia jest właśnie uzasadnienie. Natomiast zasada przekonywania nie zostanie zrealizowana, gdy organ pominięciem milczeniem niektóre aspekty sprawy lub nie odniesie się do okoliczności istotnych dla danej sprawy. Wyrażona w art. 11 k.p.a. zasada przekonywania jest bardzo silnie związana z zawartą w art. 8 k.p.a. zasadą ogólną pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa. Prawidłowe uzasadnienie decyzji administracyjnej ma więc nie tylko znaczenie prawne, lecz także wychowawcze, bowiem pogłębia zaufanie uczestników postępowania do organów państwa, w tym przypadku – do organów administracji publicznej. Motywy decyzji powinny odzwierciedlać rację decyzyjną i wyjaśniać tok rozumowań prowadzących

do zastosowania konkretnego przepisu prawa materialnego do rzeczywistej sytuacji faktycznej. Motywy decyzji powinny być tak ujęte, aby strona mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się organ przy załatwianiu sprawy. Z tego względu, w przypadku gdy rozstrzygnięcie decyzji pozostaje w sprzeczności z treścią uzasadnienia, w związku z zasadą ogólną wynikającą z art. 8 k.p.a. to mamy do czynienia z naruszeniem art. 107 § 1 i 3 k.p.a.

W jednym z poddanych kontroli postępowaniu – w sprawie zakończonej wydaniem decyzji nr FA.530.23.2021 z dnia 17 września 2021 r. – stwierdzono brak metryki sprawy. Stanowi to naruszenie art. 66a § 3 k.p.a., zgodnie z którym metryka sprawy, wraz z dokumentami do których odsyła, stanowi obowiązkową część akt sprawy i jest na bieżąco aktualizowana.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres przyznania świadczeń nie budzi zastrzeżeń.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji,

oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

Ośrodek prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych do dnia 31.10.2021 r. ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1.10.2021 do dnia 30.09.2022 r., natomiast z wniosków dotyczących kolejnego okresu świadczeniowego (2022/2023) prawo do świadczeń ustalane było na okres od dnia 1.10.2022 r. do dnia 30.09.2023 r. W pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Zgodnie z danymi ze sprawozdań kwartalnych pozyskanych z Centralnej Aplikacji Statystycznej Gmina Gogolin na obszarze swojego działania miała 47 dłużników alimentacyjnych.

W trakcie kontroli w drodze doboru losowego wybrano dokumentację 14 dłużników alimentacyjnych. Poddana weryfikacji dokumentacja dotyczyła:

- 3 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym zarówno dłużnika, jak i wierzyciela jest Burmistrz Gogolina;
- 9 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Gogolina, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- 2 dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Gogolina, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. We wszystkich 5 sprawach, w którym organem właściwym dłużnika był Burmistrz Gogolina, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w CUS w Gogolinie w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Skutecznie przeprowadzony wywiad alimentacyjny odnotowano w 1 sprawie, w 2 przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwań (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.), natomiast w 2 przypadkach na dzień kontroli nie upłynął jeszcze termin dla dłużnika na stawiennictwo w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego (wezwania z dnia 25.10.2022 r.);
- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadu alimentacyjnego oraz w oświadczeniu majątkowym dłużnika. Ponadto w ramach jednej z prowadzonych spraw organ powiadomił komornika o ustaleniu, że dłużnik przebywa w zakładzie karnym;
- 3) w jednym przypadku, zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy, gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwił przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego organ właściwy

dłużnika wszczął postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W drugim przypadku, gdy zaistniała wątpliwość, czy korespondencja do dłużnika była kierowana na właściwy adres, organ wystąpił do komornika sądowego z wnioskiem o ustalenie adresu dłużnika alimentacyjnego;

- 4) zgodnie z art. 5 ust. 3b ustawy w przypadku, gdy decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stała się ostateczna (decyzja nr FA.DA.U.531.03.AM z dnia 8.08.2022 r.), organ właściwy dłużnika skierował do Komendy Powiatowej Policji w Krapkowicach wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.) oraz złożył wniosek o udostępnienie danych z centralnej ewidencji kierowców;
- 5) zgodnie z art. 6 ustawy organ właściwy dłużnika informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 6) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany, oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 7) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy.

W wyniku przeprowadzonej weryfikacji dokumentacji dłużników ustalono również, że w każdym z analizowanych przypadków, komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie egzekucyjne przekazana została decyzja przyznająca osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dodatkowo organ właściwy wierzyciela występował z wnioskami do komornika sądowego o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, dołączając do wniosku

ostateczną decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ponadto w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Tryb, sposób i terminowość podejmowanych czynności w ramach działań wobec dłużników nie budzi zastrzeżeń. Poddana kontroli dokumentacja jest kompletna i zawiera wszystkie wymagane prawem dokumenty, jednakże w trakcie weryfikacji stwierdzono, że część akt prowadzona była w sposób nierzetelny:

- pisma o oznaczeniach FA.531.34.2022.AM z dnia 25.10.2022 r., FA.531.37.2022.SS z dnia 25.10.2022 r., FA.531.40.2022.SS z dnia 25.10.2022 r. oraz FA.531.42.2022.SS z dnia 26.10.2022 r. informujące dłużników o przyznaniu wierzycielom świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o ich stanie zadłużenia na dzień sporządzenia tych pism nie zawierały adnotacji o dniu dokonania ich wysyłki do adresatów. W związku z faktem, że na dzień kontroli brak było zwrotnych potwierdzeń odbioru tych pism, na podstawie akt sprawy nie sposób było ustalić, czy i kiedy nastąpiła ich wysyłka;
- według adnotacji na piśmie o oznaczeniu FA.I.531.113.2022.AM z dnia 23.06.2022 r. zostało ono wysłane do adresata listem poleconym w dniu 24.06.2022 r., jednak pomimo upływu znacznej ilości czasu brak jest w aktach zwrotnego potwierdzenia odbioru tego pisma.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora

Centrum Usług Społecznych w Gogolinie z dnia 27 października 2022 r. obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 27 października 2022 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Gogolin wynosił **2.340.848,00 zł**. W okresie objętym kontrolą od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **412 538,19 zł**, w tym:

- 31.833,89 zł – 60% należność do budżetu państwa;
- 21.222,62 zł – 40% dochód własny gminy;
- 36.988,00 zł – odsetki;
- 5.857,67 zł – należność z zaliczek alimentacyjnych - do budżetu państwa;
- 5.857,37 zł – należność z zaliczek alimentacyjnych – do budżetu gminy.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej 50% wyegzekwowanych od dłużnika należności z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej stanowi dochód własny gminy, natomiast pozostałe 50% tej kwoty stanowi dochód budżetu państwa. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że kwoty przekazane do budżetu państwa oraz stanowiące dochód własny gminy powinny być równe. Jednak jak wynika z przedłożonego przez CUS w Gogolinie wydruku zestawienia stanu zadłużenia z tytułu Funduszu Alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej z dnia 27.10.2022 r. kwota stanowiąca dochód gminy jest o 0,30 zł wyższa niż suma przekazana do budżetu państwa.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w wskazanym wyżej zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Gogolina wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku, przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora CUS w Gogolinie z dnia 13 lutego 2023 r. 40% należności odzyskanych od dłużników alimentacyjnych, stanowiących dochód własny gminy Gogolin, przeznaczone są w szczególności na wynagrodzenia pracowników i pochodne od nich oraz na pokrycie innych kosztów związanych z obsługą podejmowanych działań względem dłużników alimentacyjnych.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia polegające na:

- 1) powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- 2) braku metryki sprawy w sprawie zakończonej wydaniem decyzji nr FA.530.23.2021 z dnia 17 września 2021 r., co stanowi to naruszenie art. 66a § 3 k.p.a.;
- 3) nierzetelnym prowadzeniu części dokumentacji dotyczącej postępowań względem dłużników alimentacyjnych.

2. Nieprawidłowości polegające na:

- 1) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów wskazanych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 2) przekazywaniu do budżetu państwa należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu zwróconych lub wyegzekwowanych należności w wysokości zaliczek wypłaconych osobie uprawnionej w sposób niezgodny z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Dyrektora CUS w Gogolinie nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 3) niewłaściwym stosowaniem przez organ właściwy przepisów ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej w zakresie dysponowania wyegzekwowanymi od dłużników alimentacyjnych należnościami.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Dyrektor CUS w Gogolinie pismem z dnia 23 lutego 2023 r. zgłosił zastrzeżenia do projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 15 lutego 2022 r.

nr ZPS.I.431.22.2022.JK dotyczące:

- 1) nierzetelnego prowadzenia części dokumentacji dotyczącej postępowań względem dłużników alimentacyjnych;
- 2) uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 3) przekazywania do budżetu państwa należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu zwróconych lub wyegzekwowanych należności w wysokości zaliczek wypłaconych osobie uprawnionej w sposób niezgodny z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej;
- 4) braku metryki sprawy w sprawie zakończonej decyzją nr FA.530.23.2021 z dnia 22.09.2022 r.,

Po rozpatrzeniu zastrzeżeń, działając na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy o kontroli w administracji rządowej, rozstrzygnięto o ich oddaleniu.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Dyrektora CUS w Gogolinie nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 3) rzetelne prowadzenie dokumentacji dotyczącej postępowań względem dłużników alimentacyjnych;
- 4) przekazywanie do budżetu państwa należności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej w sposób zgodny z dyspozycją art. 12 ust. 2 tej ustawy.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

**Beata Jabłońska
Zastępca Dyrektora
Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej**